

Beheersing van plaagdieren door een andere denkwijze

Zomaar een voorbeeld: een groot warehouse in het centrum van een grote stad heeft overlast van huismuizen in het restaurant op de 5e etage. Na een afgewogen selectie (veelal prijstechnisch) wordt een plaagdierbeheerser ingehuurd. Deze stelt een bestrijdingsplan op. Dit houdt onder meer in dat tussen de plafonds van de 4e en 5e etage en in de convectorputten van het restaurant een grote hoeveelheid rodenticide in kunststof lokaasdozen wordt uitgezet. Met een interval van 3 dagen worden controles uitgevoerd en de opname van het middel is - boven verwachting - zeer goed. Na drie weken worden er geen muizen meer gezien en is er geen opname meer van het lokaas. Het lokaas wordt verwijderd, de factuur wordt verstuurd en voldaan, einde bestrijding.

Dit is - de goede bedrijven daargelaten - in veel gevallen de huidige systematiek. De geschetste manier van beheersing van een plaagdierprobleem is onjuist! Onder meer door het feit dat in Nederland en de ons omringende landen het terugdringen van het aantal toegelaten biociden hoog op de agenda staat, streeft het Kenniscentrum Dierplagen (KAD) naar een benadering van een plaagdierprobleem volgens de principes van het internationale Integrated Pest Management (IPM), een geïntegreerde aanpak van plaagdieren volgens het principe dat voorkomen beter is dan genezen.

In bovenstaand voorbeeld had de denkwijze moeten zijn; "Hoe komen die beesten binnen op de 5e etage? Welke werkwijze ga ik volgen? Welke (wering) adviezen kan ik geven om dit in de toekomst duurzaam te voorkomen? Door IPM wordt het vak van de dierplaagbestrijder op een hoger niveau gezet van dierplaagadviseur.

Wat is nu eigenlijk IPM?

IPM is gebaseerd op de internationale principes van het Integrated Pest Management. Het heeft als doel het duurzaam voorkomen (dus niet alleen bestrijden!) van dierplagen in productieprocessen, (groot)keukens, horeca en overige ruimtes waar voedsel verbruikt en/of genuttigd wordt. IPM kan worden toegepast door de leverancier van grondstoffen tot en met de winkelier in de straat (maar ook door voorzieningen die slechts heel beperkt voedsel verstrekken). IPM is gericht op een grondige inspectie van de omgeving, het uitvoeren van een maximaal maatregelenpakket om plaagdieren te weren en eventueel toepassing van alternatieve bestrijdingsmethodes. Biociden worden alleen als laatste hulpmiddel en zeer beperkt ingezet. Met IPM houdt men plaagdieren buiten de deur!

Voor wie is deze regeling bedoeld?

De regeling - dus geen wetgeving! - is van toepassing op elk bedrijf dat eet- of drinkwaren bereidt, verwerkt, behandelt, verpakt, vervoert, distribueert of verhandelt. Kortom, zowel de zorginstelling als de kaasboer kan met deze regeling te maken krijgen.

IPM is meer dan alleen maar bestrijden

Vrijwel elk bedrijf en vele collectieve voorzieningen hanteren wel een kwaliteitssysteem (HACCP, ISO, HKZ), en/of doet aan plaagdierbeheersing.

Maar IPM is anders. Door gedetailleerd onderzoek in en rond het gebouw en het verstrekken van weringsadviezen wordt een plaagdiervrije omgeving verkregen en door periodieke inspecties ook behouden.

Acceptatie door 'de markt'

Een bedrijf heeft de plicht om consumenten een plaagdier- en biocidenvrij product te leveren. Door toepassing van IPM wordt door middel van preventieve maatregelen een zo maximaal mogelijk resultaat verkregen.

In elk bedrijf kunnen plaagdieren opduiken. In de Verenigde Staten vindt een ieder het heel normaal dat een pestcontrol bedrijf in een bedrijf rondloopt. In Nederland wordt nog te vaak gezegd "dat is een vies bedrijf, daar komt de ongediertebestrijding".

Door het breed toepassen van IPM door de plaagdierbedrijven in Nederland zal de acceptatie door bedrijven ook toenemen.

Toezicht

De Inspectie van de Voedsel en Warenautoriteit (VWA) heeft het toezicht op de voedselveiligheid in bedrijven in het algemeen en maatregelen ter wering van plaagdieren in het bijzonder geïntensiveerd. Een goed IPM plan, inclusief logboek geeft de handhavende instanties een duidelijk inzicht in de getroffen maatregelen ter voorkoming van plaagdieren.

Het KAD heeft de zeer succesvolle cursus Integrated Pest Management in juli van dit jaar geïntroduceerd. Duur: 1 dag, Nascholingspunten EVM: 25. Voor meer informatie zie www.kad.nl

Zoals gezegd, betreft IPM voor het merendeel het voorkomen van problemen door advisering van weringsmaatregelen.

Wat is nu wering?

Wering is op een aantal principes gebaseerd:

- Bouwkundige wering
- Hygiënische wering
- Opslag- en logistieke wering
- Vocht- en temperatuurregeling

Voorbeelden van wering

a. Bouwkundige wering

Voorkom dat plaagdieren het gebouw binnenkomen. Verwijder wild struikgewas binnen 2 meter van het gebouw. Een hoge begroeiing zorgt ervoor dat knaagdieren een schuilplaats kunnen vinden. Door deze weg te halen ontstaat een open ruimte die de plaagdieren moeten oversteken en waar ze beter zichtbaar zijn voor roofvogels etc. Het neerleggen van grind binnen deze afstand, schrikt plaagdieren extra af. Bescherm ventilatieopeningen in muren en stootvoegen. De huismuis kan al door een opening van een halve centimeter kruipen. Gebruik ter wering in stootvoegen bijvoorbeeld **Bijenbekjes**. Zorg ervoor dat tussen deuren en ramen geen kieren zitten. Let erop dat binnen ook vloeren en muren zoveel mogelijk kiervrij zijn. Laat geen deuren onnodig openstaan. Circa 15-30 cm brede, gladde stroken op buitenmuren voorkomen dat plaagdieren gemakkelijk naar boven kunnen klimmen. Dicht plekken waar leidingen de muur in gaan (de zogenaamde doorvoeren) tussen de verschillende afdelingen af met deugdelijke (niet-doorknaagbare) materialen. Purschuim is prima door te knagen en biedt dus geen uitkomst. Gebruik in plaats hiervan sneldrogend cement of **Muisstop**. Via kabelgoten kunnen muizen en ratten zich razendsnel verplaatsen.

b. Hygiënische wering

Verminder de aantrekkelijkheid van het verblijven in (de omgeving van) het gebouw. Plaagdieren die het gebouw binnentrekken, zijn op zoek naar drie dingen: een schuilplaats, water (vooral ratten) en voedsel.

Zaken die in een gemiddeld gebouw ruim voorhanden zijn. Beperken van hun toegang tot voedselbronnen is relatief eenvoudig. Laat geen etenswaren onafgedekt staan. Zorg voor een goed schoonmaakplan en een juiste opslag en frequente afvoer van vuilcontainers.

c. Opslag en logistieke wering

Plaats producten van de muren en van de grond. Knaagdieren hebben een slecht gezichtsvermogen en willen graag langs de muren lopen zodat ze aan één zijde bescherming hebben. Door producten van de vloer en de wand te plaatsen worden de dieren beter zichtbaar en kunnen ze zich niet meer verschuilen. Ruim rommel in en om het gebouw op, zodat plaagdieren zich minder gemakkelijk kunnen verschuilen.

Controleer binnenkomende goederen (ook de pallets) op aanwezigheid van vraatschade, uitwerpselen, buikmeersporen, etc. Buikmeersporen zijn bruine/zwarte plekken die ontstaan doordat de vette buikvacht van knaagdieren steeds langs dezelfde plek (bijvoorbeeld een stuk pallet) komt. Controleer, indien relevant, ook op insecten en plaats indien nodig weringsmaterialen voor vogels (duiven, mussen etc.) zoals pennen, draden, vogelschroten etc.

d. Vocht- en temperatuur regeling

Houd de temperatuur zo laag mogelijk en zorg voor een goede ventilatie. Dit voorkomt de ontwikkeling van vochtminnende mijten en insecten.

Droge muren hebben een vochtgehalte van 1-4%. Over het algemeen moet het vochtgehalte van muren niet hoger dan 5 % zijn. Oorzaken van te vochtige muren kunnen zijn:

- regendoorslag (transport van regenwater van buiten naar binnen)
- optrekkend vocht (transport van water uit de grond in de muur naar boven)
- condensatie (overgang van waterdamp in vloeibaar water)
- hygroscopisch vocht (door zouten aangetrokken water)
- lekkage van dakbedekking, regenafvoerpijpen e.d. en via scheuren
- verstopping van regenwaterafvoer
- doorslag van keldermuren

Het 'bestrijden' van enkele diersoorten kan door middel van louter en alleen het geven van weringsmaatregelen:

Vochtminnende mijten en insecten (zilvertisjes)	droogstoken en ventileren
Mijten en insecten (broodkevers) in kleine voorraden in keukenkastjes etc.	opschonen
Pissebedden	vocht oorzaak wegnemen
Oorwormen	vocht oorzaak wegnemen
Lapsnuitkevers	potgrond (planten) saneren
Vliegende insecten van buiten	horren plaatsen